

tion til amerikansk historisk litteratur, men også at pege på de opgaver, som endnu står uløste. En mangel er det, ikke mindst da bogen er beregnet for europæiske læsere, at USA ofte behandles som isoleret fra omverdenen, hvilket navnlig virker uheldigt ved omtalen af de økonomiske kriser. Også mod det udvalg på ca. 1300 værker, som forf. fremlægger for sine læsere, er der visse invendinger at gøre. Eksempelvis er Jeffersonlitteraturen yderst sparsomt repræsenteret, og også ved omtalen af slaverispørgsmålet og monopolerne savnes vigtige værker. Mærkeligt forekommer det endvidere, at forf., der selv fremhæver socialhistoriens afgørende betydning i USA, udelader så fremtrædende ting som R. S. og H. M. Lynd's bøger om »Middletown« og J. Dollard's interessante socialpsykologiske »Caste and Class in a Southern Town« (1937), ligesom det vel havde været på sin plads at nævne de mest fremtrædende oversigtsværker som Morison og Commager's »The Growth of the Republic«, ægteparret Beards' »The Rise of American Civilization«, H. U. Faulkner's »American Economic History« og Ch. W. Wright's »Economic History of the United States.« Af ialt 85 erfaringsmæssigt værdifulde bøger for studiet af De forenede Staters historie fandt anm. kun godt halvdelen optaget i prof. Bellot's bibliografi.

Uanset de rejste indvendinger må prof. Bellot's bog dog anerkendes som den bedste foreliggende introduktion til amerikansk historieforskning for enhver, der har et beskedent forhåndskendskab til staternes historie. Som allerførste orientering heri vil den næppe være at anbefale, dertil vil den formodentlig vise sig for krævende.

Svend Ellehøj.

Blandt de mange betydelige Arbejder over Oldtidens Historie, som er blevet skrevet i Tyskland under Krigen, men først fremkommet efter Sammenbruddet af det 3. Rige, bringer to en universalhistorisk Skildring af det Aartusind, som adskiller Alexandertoget fra Araberstormen: Ernst Kornemann's efterladte Værk *Weltgeschichte des Mittelmeer-Raumes von Philip II von Makedonien bis Muhammed I—II* (München 1947—48) og Franz Altheim's *Weltgeschichte Asiens im griechischen Zeitalter I—II* (Halle a. S. 1947—48); vidt forskellige i Anlæg og Udførelse udfylder disse to Værker gensidigt hinanden paa en bemærkelsesværdig Maade og giver tilsammen et fyldig og afrundet Skildring af dette i Oldtidens Historie saa betydningsfulde Tidehverv.

Kornemann har som Motto for sit Værk sat Versene fra

Aischylos' »Perserne«, der taler om Hellas og Iran som »de tvende Søstre af samme Blod« (Pers. V, 181—87). Kornemann sætter sig som Opgave at klarlægge, hvad den hellenske og den persiske (iranske) Kultur har betydet som virkende Faktorer i Oldtidens Historie, og bryder herved med Historieforskningens fast forankrede Dogme om den hellenske Kulturs Prioritet. De senere Aartiers Undersøgelser over det gamle Irans Historie, saavel i Akhemenidetidens som i Parthernes og Sassanidernes Tidehverv, har ført til en helt ny Vurdering af Iran som Kulturcentrum, og fremfor alt klarlagt den Betydning, som den iranske Kultur har haft for den græske og den romerske Verden, og navnlig i Senantikens paa éngang opløsende og nyskabende Tid. Med Udgangspunkt i disse Forskninger opstiller Kornemann »Hellenismen«, »Romanismen« og »Iranismen« som polære Modsætninger gennem de tusind Aars Verdenshistorie omkring Middelhavet fra Alexander-toget til Muhammed. Som Historiker har Kornemann gennem et langt Forskerliv beskæftiget sig med Antikens Historie, fortrinsvis med romersk Historie; det er derfor forstaaeligt, at han betragter sit Emne ud fra et fast Stade i den antike Historie og bygger Skildringen op med Udgangspunkt i de Verdensriger, der i den senere Oldtid opstod i Middelhavs-Rummets Nordlande. Efter det Grundsyn, som Kornemann har anlagt, at betragte de behandlede Tidsrums Historie som et Spil af tre Faktorer stadigt skiftende i parvis Opgør, leddes Værket naturligt i tre Bøger, svarende til de tre i Tidsfølge hinanden afløsende Modsætningsforhold: Hellenisme-Iranisme (Makedonernes Verdensherredømme og Hellenismens store Indgreb paa Asiens Jord ved Alexander-toget og Oprettelsen af hellenistiske Riger og Lydlande i Asien), Hellenisme-Romantisme (det romerske Verdensvælde og Romerrigets Hegemoni i Vesten til 305 e. Kr., da den diokletianske Statsform brød sammen) og Romanisme-Iranisme (Mødet mellem Ny-Rom og Ny-Persien i Oldtidens sidste Aarhundreder). Med et overlegent og aldrig svigtende Herredømme over det omfattende Stof, hvorpaa Værket bygger, fortæller Kornemann fængslende uden nogensinde at fortabe sig i Enkeltheder, eller maaske rigtigere sagt, han véd at fremstille Enkelthederne saaledes, at de faar den rette Plads i det brogede Billede af en idelig skiftende Handling, der oprulles for Læseren.

Altheim har ikke lagt saa vid en Ramme om sit Værk, som Kornemann har gjort det; han begrænser sig til at behandle Asiens Historie i Tiden c. 300 f. Kr. til c. 600 e. Kr., men Værket gaar dybere end Kornemann's og bliver derfor ogsaa tungere i Læsningen. I Modsætningen til Kornemann's brede sammen-

fattende Fremstilling giver Alheim en Række Undersøgelser, som han dog med megen Snille véd mosaikagtigt at sammenstille til en sluttet Helhed. Alheim opbygger sin Fremstilling om de to store udløsende Begivenheder i Aartusindets Historie: (1) Makedonerstormen, som rev det gamle persiske Rige over Ende og paa dets Ruiner opbyggede en Række hellenistiske Riger som Forposter for græsk Kultur helt frem til Økumenens Grænser mod Asiens kontinentale Ocean, og (2) Nomadestormen, der fra Midt-Asiens Vidder hvirvlede mod Vest og gjorde Parthernes Hovdinger til Storkongernes Arvtagere i et genrejst Perserrige, der nogle Aarhundreder senere endog formaaede at byde det romerske Verdensrige Trods. Skolet i den »romerske Historie« strenge Tugt, som en Arv fra Mommsen's Dage, har Alheim med skrap Sporsans omhyggeligt samlet, og med en ligesaa dybtgaaende som omfattende Lærdom sigtet og ordnet det næsten uoverskuelige Kildestof, der spænder fra græske Historieskrivere til kinesiske Aarbøger; og ikke mindst har Forfatteren evnet at forme, hvad disse Kilder har at berette om Vest-Asiens Historie i det Aartusind, som skiller Alexander den store fra Muhammed, i en Skildring, som staar med faste og klare Linjer. Allerede i sine tidligere Arbejder — »Epochen der römischen Geschichte«, »Römische Religionsgeschichte« — har Alheim vist en stærk Trang til at vandre sine egne Veje og tage nyt Land under Dyrkning; det er den samme Trang til at være Nybygger, som bærer denne Bog, et dristigt og djærvt Fremstød, der kaster nyt Lys, ikke blot over den Tidsalder, som den skildrer, men ogsaa ind over den antike Verdens Historie i Oldtidens sene Aarhundreder, i den europæiske Middelalder og i Midt-Asiens historiske Ethnografi.

Otto Koefoed-Petersen.